

**Školní vzdělávací program
pro zájmové vzdělávání**

Základní škola Třebíč, Benešova 585

Přátelská škola – šance pro každého

Obsah

1	Identifikační údaje	3
1.1	Název školního vzdělávacího programu pro zájmové vzdělávání	3
1.2	Předkladatel a zřizovatel	3
2	Obecná charakteristika podmínek zájmového vzdělávání ve školní družině	4
3	Cíle školního vzdělávacího programu pro zájmové vzdělávání školní družiny	4
3.1.	Hlavní cíle	4
3.2.	Výchovně vzdělávací cíle a obsah vzdělávání.....	5
3.3.	Klíčové kompetence	5
4	Formy vzdělávání.....	7
5	Délka a časový plán vzdělávání	9
6	Podmínky pro činnost školní družiny.....	9
6.1.	Materiální podmínky	9
6.2.	Personální podmínky	10
6.3.	Ekonomické podmínky	10
7	Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví.....	10
7.1.	BOZP	10
7.2.	Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny	11
7.3.	Psychosociální podmínky	11
8	Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	11
9	Podmínky přijímání, průběhu a ukončení zájmového vzdělávání	12
10	Evaluační zájmového vzdělávání	12
10.1.	Úrovně vnitřních evaluačních procesů	12
10.2.	Evaluační plán.....	13
11	Struktura a obsah tematických celků zájmového vzdělávání, z nichž vycházejí jednotlivé činnosti	14
12	Závěr	14
12.1.	Závěrečná ustanovení	14
12.2.	Přílohy ŠVP ŠD	14

1 Identifikační údaje

1.1 Název školního vzdělávacího programu pro zájmové vzdělávání

„Přátelská škola – šance pro každého“

1.2 Předkladatel a zřizovatel

Předkladatel:

Název a adresa školy: Základní škola Třebíč, Benešova 585

Benešova 585, 67401 Třebíč

IZO: 600122131

IČO: 670 08 399

Ředitel školy: Mgr. Jan Vaněk

Koordinátor tvorby ŠVP: Mgr. Lucie Havlenová

Telefon škola: 568 824 345

Telefon školní družina: 568 821 181, 724 259 029

e- mail: druzina@zsbenesova.cz

web: www.zsbenesova.cz

Zřizovatel ŠD a ŠK při ZŠ Třebíč, Benešova: město Třebíč

telefon: 568 896 100

web: www.trebic.cz

elektronická podatelna: epodatelna@trebic.cz

ŠVP pro zájmové vzdělávání ŠD byl projednán Školskou radou dne: 29.8.2024

Pedagogickou radou projednáno dne: 28.8.2024

Platnost od: 1.9.2024

2 Obecná charakteristika podmínek zájmového vzdělávání ve školní družině

Školní družina (dále jen ŠD) je svým zaměřením a uspořádáním určena přednostně pro účastníky vzdělávání (dále jen žáky) 1. stupně ZŠ s pravidelnou denní docházkou.

Žáci jsou rozděleni do oddělení. Počet oddělení se zřizuje podle aktuálního počtu přihlášených žáků. Kapacita ŠD je 330 žáků.

ŠD žákům zabezpečuje náplň volného času v době před vyučováním a po vyučování. V souladu s naším programem se zaměřujeme na přívětivé mezilidské vztahy a snažíme se o přátelskou atmosféru, ve které se může uplatnit každý žák.

Ve ŠD žáci účelně tráví svůj volný čas. Zájmové vzdělávání ve ŠD má také důležitou úlohu při prevenci sociálně patologických jevů.

3 Cíle školního vzdělávacího programu pro zájmové vzdělávání školní družiny

3.1. Hlavní cíle

Hlavními cíli zájmového vzdělávání školní družiny je vést žáky:

- **ke smysluplnému využívání volného času**
- **ke vzájemné spolupráci a k respektování práce své i ostatních**
- **k fungujícím sociálním vztahům**
- **k tvořivosti a rozvoji fantazie**
- **k osvojení si správných zásad psychohygieny, které žáky povedou k odbourávání**
 - **nedostatku pohybu**
 - **stresu**
 - **psychické únavy**
 - **odloučení od přírody**
 - **materiálního zaměření člověka**

3.2. Výchovně vzdělávací cíle a obsah vzdělávání

Zájmové vzdělávání školní družiny navazuje a vhodným způsobem doplňuje Školní vzdělávací program ZŠ Třebíč, Benešova 585 – „Přátelská škola – šance pro každého“ a rozvíjí zejména oblast Člověk a jeho svět v pěti tematických okruzích:

- Místo, kde žijeme
- Lidé kolem nás
- Lidé a čas
- Rozmanitost přírody
- Člověk a jeho zdraví

Tyto okruhy jsou aplikovány na druhy činností odehrávajících se ve školní družině. Školní družinu navštěvují v rámci jednoho oddělení žáci různého věku, z tohoto důvodu nerozdělujeme jednotlivé činnosti pro žáky konkrétních ročníků.

Vedoucí vychovatelka školní družiny předkládá řediteli školy roční plán činností.

3.3. Klíčové kompetence

Činnost školní družiny ústí v posílení a rozvoji klíčových kompetencí. Tyto představují soubor znalostí, které žáci využívají v praxi. Protože jednou činností posilujeme vždy více kompetencí, mluvíme o komplexním působení. Naším primárním cílem je vybavit každého žáka kompetencemi na takové úrovni, která je pro něho osobně dosažitelná.

V průběhu zájmového vzdělávání rozvíjíme tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení

posilují a rozvíjí žáka v těchto oblastech:

- rozpoznává cíl a započatou práci dokončí
- dokáže zhodnotit svůj výkon, reflektuje vlastní pokrok
- prezentuje výsledky svých činností
- získané vědomosti umí využít v praxi
- je zvědavý, ptá se, hledá odpovědi a souvislosti mezi jevy
- vyhledává informace v různých pramenech a zdrojích
- používá kritické myšlení
- rozvíjí své zájmy
- zná svoje silné a slabé stránky, pracuje na tom, co může zlepšit

Kompetence k řešení problémů

posilují a rozvíjí žáka v těchto oblastech:

- je všímavý k dění ve společnosti
- diskutuje aktuální témata
- překážky a problémy vnímá jako možnosti vlastního růstu
- snaží se problémy chápat, přemýšlí o příčinách a hledá vhodné způsoby řešení
- v problémových situacích se orientuje, rozlišuje správná a chybná řešení
- uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí
- je houževnatý při zvládání obtíží a překonávání překážek
- při řešení různých situací využívá logické, matematické a empirické postupy.

Komunikativní kompetence

posilují a rozvíjí žáka v těchto oblastech:

- vhodně vyjadřuje svoje názory, myšlenky a pocity
- aktivně diskutuje, formuluje a obhajuje své názory a postoje
- naslouchá a respektuje názory druhých
- bez obtíží komunikuje se svými vrstevníky i s dospělými
- dbá na kultivovanost projevu
- nebojí se mluvit na veřejnosti
- pracuje na schopnosti zdravého sebeprosazování

Sociální a interpersonální kompetence

posilují a rozvíjí žáka v těchto oblastech:

- dokáže odhadnout rizika svých nápadů a nese odpovědnost za svá rozhodnutí
- projevuje solidaritu
- přispívá účelně k práci ve skupině i ve společnosti
- navazuje a udržuje přátelské kontakty se svými vrstevníky
- naslouchá názoru jiných
- respektuje dohodnutá pravidla
- spolupracuje ve skupině
- má zdravé sebevědomí a schopnost sebereflexe
- je schopen vidět věci z perspektivy druhého člověka (schopnost empatie)
- přijímá sám sebe (tělo, schopnosti, dovednosti)
- cítí se dostatečně silný na to, aby přijal výzvu a rozhodnutí
- cítí se dostatečně sebejistý, aby byl schopen vyrovnat se s nečekaným
- ví, že má volbu v tom, jak přemýšlí, jak se cítí a jak se chová

Občanské kompetence

posilují a rozvíjí žáka v těchto oblastech:

- dokáže rozeznat nespravedlnost, orientuje se ve svých právech a právech druhých, je si vědom svých povinností
- identifikuje agresivní chování a šikanu, zná prostředky, jak se jim bránit
- chová se zodpovědně k sobě i druhým, k životnímu prostředí, dbá o své zdraví
- zajímá se o umění a literaturu
- váží si tradic a kulturního dědictví svého národa
- zajímá se o historii své země

Kompetence k trávení volného času

posilují a rozvíjí žáka v těchto oblastech:

- vybírá si takové činnosti a aktivity, které účelně naplňují jeho volný čas
- volí zájmové činnosti podle svých dispozic a schopností, snaží se o vlastní růst a zlepšování
- pozná a umí odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času
- dbá na bezpečnost a ochranu zdraví při naplňování zájmové činnosti
- vymýšlí, spolupracuje a aktivně se zapojuje při realizaci činností
- efektivně hospodaří s časem

Digitální kompetence

Digitální kompetence pomáhají žákům ve školní družině rozvíjet kreativitu, logické myšlení a schopnost řešit problémy pomocí moderních technologií. Učí se bezpečně a zodpovědně používat digitální nástroje, což podporuje jejich samostatnost a připravenost na budoucnost. Tímto způsobem se přirozeně propojuje učení se zábavou.

4 Formy vzdělávání

Zájmové vzdělávání ve ŠD je naplňováno formou pravidelné činnosti, příležitostnými akcemi, spontánními aktivitami, odpočinkovými činnostmi, možností přípravy na vyučování a individuální práci s žákem.

Pravidelné činnosti

- jsou dány týdenní skladbou zaměstnání. Představují především organizované aktivity, které slouží k rozvoji výtvarných, tělovýchovných, hudebních, literárních a kreativních dovedností. Patří sem i pravidelné vycházky se žáky. Součástí pravidelných činností jsou i jednotlivé zájmové útvary. Tyto může školní družina nabízet nejen svým žákům, ale za úplatu i ostatním zájemcům.

Příležitostné akce

- příležitostné akce se většinou prolínají napříč odděleními. Nebývají zahrnuty do týdenní skladby činností. Charakterem jde o významnější akce, na kterých jednotlivá oddělení participují. Jsou to především besídky, karnevaly, sportovní odpoledne, výlety, kulturní akce, slavnosti. Příležitostné akce mohou být určeny i rodičům nebo veřejnosti.

Spontánní aktivity

- zahrnují spontánní hry především v době ranní a koncové družiny a při pobytu venku. Jsou přechodem mezi individuální a řízenou činností. Realizují se převážně v době, kdy se slučují oddělení

Odpočinkové činnosti

- jsou to klidové činnosti, jako poslech hudby, společenské hry, individuální hry a klid po obědě. Do odpočinkových činností zahrnujeme také aktivní odpočinek, který kompenzuje jednostrannou zátěž po vyučování – vycházky, hry na hřišti a v tělocvičně.

Příprava na vyučování

- využívá především didaktické hry a hry na upevňování a procvičování učiva. Může zahrnovat tematické vycházky, soutěže, testy a kvízy.

Individuální práce s žákem

- rozvoj konkrétních zájmů žáka, pomoc při integraci jedinců s IVP, nevyhovujícím rodinným zázemím, nebo např. uprchlíkům a účastníkům s odlišným mateřským jazykem.

Družina navazuje na školní vyučování, ale na rozdíl od základního vzdělávání volí odlišné postupy a strategie, které jsou v souladu s požadavky pedagogiky volného času. Základním principem práce ve ŠD je poznávání pomocí hry a zážitku.

Požadavky pedagogiky volného času:

požadavek pedagogického ovlivňování volného času

- motivace k různorodým činnostem
- zamezování užívání stereotypních aktivit
- časté nabídky nových, atraktivních činností
- umožnění prožitku úspěchu u každého žáka

požadavek dobrovolnosti

- nabízené činnosti žáci vykonávají dobrovolně na základě vzbuzeného zájmu a motivace

požadavek zajímavosti a zájmovosti

- pestrá nabídka aktivit
- používání zajímavých, inovativních postupů

požadavek aktivity

- uplatnění a zapojení všech žáků

požadavek citlivosti a citovosti

- všechny činnosti ústí k navození kladných emocí
- vedení k sebedůvěře, soběstačnosti, sebevyjádření a sebedůvěře, která vede žáky k pocitu životní pohody

požadavek prostoru k seberealizaci

- radost žáka z vlastní činnosti, pokroků a úspěchů

5 Délka a časový plán vzdělávání

Školní družina zahajuje činnost první den ve školním roce a ukončuje ji poslední den školního roku, pokud ředitel školy neurčí jinak. Ranní družina je v provozu od 6.00 – 7.35 hodin, odpolední družina navazuje na vyučování žáků 1. stupně a je v provozu do 17.00 hodin.

Vzdělávací program školní družiny je určen na dobu jednoho vzdělávacího cyklu pro žáky 1. stupně ZŠ. Vychovatelé vybírají odpovídající činnosti pro žáky svých oddělení.

V rámci jednotlivých tematických celků využívají další krátkodobé plánování:

- průběžné každodenní působení vychovatele, které se vztahuje k danému tématu
- týdenní skladbu zaměstnání, která vede k řízené činnosti
- příležitostné akce, které prostupují jednotlivá oddělení a mohou být přístupná i veřejnosti

6 Podmínky pro činnost školní družiny

6.1. Materiální podmínky

Téměř všechna oddělení školní družiny mají k dispozici vlastní místnost, která je vybavena odpovídajícím nábytkem, herními koutky, stoly, didaktickými a společenskými hrami, sportovním náčiním a dalšími pomůckami. Oddělení, která nemají svou vlastní místnost, využívají v době po vyučování třídy 1. stupně, které jsou vhodně dovybaveny pro činnost školní družiny. V určité části školní družiny mohou žáci využívat chodbu, která je uzpůsobena

pohybovým hrám. Při vstupu do budovy 1. stupně je vytvořen prostor, který slouží jako galerie školní družiny, kde žáci vystavují a prezentují své práce. V zájmových útvarech žáci využívají tělocvičny, keramickou dílnu, divadelní sál, kuchyň, hernu, knihovnu, školní hřiště, hudebnu i jednotlivé odborné učebny. Pro sportovní činnosti a pobyt venku má školní družina k dispozici areál školního hřiště, školní sad, venkovní učebnu a prostor před budovou školy. Průběžně doplňujeme a obnovujeme další potřeby a materiál (např. pomůcky pro sportovní, pracovní, hudební a výtvarné činnosti).

Vychovatelky sledují materiální podmínky (zejména jejich stav a možnosti doplňování), případné nedostatky hlásí vedoucí vychovatelce.

6.2. Personální podmínky

Pedagogické působení zajišťují kvalifikované vychovatelky, které vynikají vysokou mírou kreativity, organizačních schopností a dovedností efektivně komunikovat s žáky. V rámci školní družiny najdeme u jednotlivých vychovatelek zaměření na výtvarnou a estetickou činnost, sportovní aktivity, rozvoj technických dovedností a jiné. Vychovatelky spolupracují s třídními učiteli. Své odborné zaměření prohlubují v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v odborných kurzech, samostudiem a vzájemnou inspirací.

6.3. Ekonomické podmínky

Za služby poskytované školní družinou je stanovena úplata formou příspěvku. Jeho výši stanovuje zřizovatel. Příspěvek je splatný 2 x po dobu trvání školního roku. Platbu poukáže zákonný zástupce na účet školy dle pokynů.

Účastní-li se žák zájmového vzdělávání některé akce nebo kroužku pořádaného školním klubem, tuto aktivitu již nehradí.

7 Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví

7.1. BOZP

Školní družina je součástí školy, obecné podmínky BOZP jsou uvedeny v Organizačním řádu školy. Specifické podmínky školní družiny podrobně řeší Řád školní družiny.

Povinností vychovatelů je pravidelně se účastnit školení BOZP a během školního roku žáky seznamují s těmito podmínkami.

Pokud vychovatelé uskutečňují činnosti mimo prostory školní družiny, respektují stanovené řády odborných učeben, pracoven a sportovního areálu. Zároveň s nimi seznamují žáky svých oddělení.

Žáci jsou poučeni o pravidlech, bezpečnosti a chování při mimoškolních akcích.

7.2. Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny

- vhodná struktura režimu žáků (dostatek relaxace a aktivního pohybu)
- respektování věkové a individuální potřeby žáka
- vytváření zdravého prostředí užívaných prostor ŠD, které jsou dané platnými normami podle vyhlášky ministerstva zdravotnictví
- ochrana žáků před úrazy, zařazení programu prevence do činností
- podpora dodržování stravovacího a pitného režimu
- dostupnost prostředků první pomoci, praktické dovednosti všech vychovatelů při poskytování první pomoci

7.3. Psychosociální podmínky

- zajištění klidného prostředí a příznivého sociálního klimatu
- ochrana žáků před šikanou, násilím a jinými patologickými jevy
- činnosti, které vycházejí z potřeb žáků, respektují jejich individuální a věkové zvláštnosti
- vedení žáků k praktické zkušenosti
- včasné informování žáků a jejich rodičů o činnosti školní družiny
- budování sounáležitosti mezi žáky, rodiči, školou a školní družinou
- hodnocení žáka v souladu s jeho možnostmi, dostatečná zpětná vazba

8 Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Školní družinu mohou navštěvovat i žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP). Jsou to žáci, kterým je nutné věnovat zvýšenou péči a zahrnují žáky se zdravotním postižením, žáky se zdravotním znevýhodněním a žáky se sociálním znevýhodněním. V případě přijetí takového žáka do ŠD bude vždy postupováno podle Doporučení pro vzdělávání žáka se SVP ve škole, vydaném školským poradenským zařízením.

Při začleňování žáků se SVP do aktivit ŠD věnujeme zvláštní pozornost výběru činností, vhodné motivaci i následnému hodnocení. Respektujeme zvláštnosti dítěte, vytváříme příznivé pozitivní klima, snažíme se, aby žák zažil pocit úspěchu, navozujeme příjemnou atmosféru. Zásadou je spolupráce s rodiči dítěte, poradenskou službou školy nebo školského poradenského zařízení.

Žákům mimořádně nadaným nabízí školní družina další doplňkové aktivity:

- vyhledáváme další vhodné doplňkové aktivity zaměřené na rozvoj tvořivosti, spolupráce, vztahů, sociální a emocionální inteligence
- umožňujeme účast žáka na činnostech určených pro vyšší věkové skupiny

9 Podmínky přijímání, průběhu a ukončení zájmového vzdělávání

Činnost ŠD je přednostně určena žákům 1. stupně základní školy. O přijímání žáků do ŠD rozhoduje ředitel školy. Žáci jsou přijímáni za základě písemných přihlášek, které obsahují přesné a úplné údaje včetně písemného sdělení zákonných zástupců o rozsahu docházky a způsobu odchodu žáka ze ŠD. Přihlášku k zájmovému vzdělávání vyplní zákonný zástupce žáka a v dohodnutém termínu odevzdá vychovatelce školní družiny. Podpisem písemné přihlášky se zákonný zástupce zavazuje uhradit příspěvek za ŠD do termínu v ní uvedeném. Výše příspěvku se neliší podle způsobu četnosti docházky. Změny odchodů ze školní družiny, osob oprávněných k vyzvedávání žáků nebo ukončení zájmového vzdělávání žáků lze provést pouze písemnou formou.

Podrobnější podmínky přijímání, průběhu a ukončení zájmového vzdělávání jsou popsány ve vnitřním řádu ŠD, který je přílohou ŠVP školní družiny.

10 Evaluace zájmového vzdělávání

Snahou pedagogických pracovníků ve ŠD je co nejlepší a nejkvalitnější naplňování volného času žáků. K tomu slouží mechanismus zjišťování a vyhodnocování dat, nazývaný evaluace, který vede ke stálému zlepšování a větší efektivitě při práci vychovatelek.

10.1. Úrovně vnitřních evaluačních procesů

- **Individuální** – každá vychovatelka si pravidelně hodnotí svou práci, hledá nové metody vedoucí ke zlepšování kvality pedagogické práce, pozoruje, vede rozhovory se žáky, rodiči a třídními učiteli. Sleduje průběh aktivit, které žákům připravila a provádí reflexi vlastních činností.
- **Týmové** – evaluaci provádí celý kolektiv vychovatelek při pravidelných schůzkách. Na základě pozorování, rozhovorů, sebereflexe a sdílených zkušeností stanovují společný postup pro další období, navrhuji úpravy v ŠVP ŠD.
- **Vedení školy** – hodnotí výchovnou práci ŠD na základě podkladů vedoucí vychovatelky a vlastních evaluačních procesů.

10.2. Evaluační plán

OBLASTI	KRITÉRIA	NÁSTROJE EVALUACE
podmínky činnosti	odpovídající vybavení, uspořádání prostředí vzhledem k činnostem, estetická úroveň prostoru	pozorování, diskuze s vychovateli a dětmi, hospitace
Organizace, formy a metody činnosti	vlastní řízení činnosti, motivace, využívání zásad pedagogiky volného času, respektování věkových a individuálních zvláštností, naplňování hlavních cílů ŠD, zajištění bezpečnosti při aktivitách, kvalita a srozumitelnost zadané činnosti nebo aktivity, prostor pro individuální aktivity, účelné naplnění vymezeného času	rozhovory s učiteli, rodiči a žáky, hospitace a vzájemné hospitace, pozorování
činnost vychovatele	jednání se žáky, způsob komunikace, pestrost zvolených činností, navozování tvůrčí atmosféry, zvládání režimových momentů (přechody, převlékání, hygienické návyky)	hospitace, rozhovory, pozorování, autoevaluace vychovatelek
personální podmínky a úroveň dalšího vzdělávání	kvalifikovanost vychovatelek, studium a samostudium	účast na školeních vychovatelek, rozhovory, sdílení zkušeností a vědomostí získaných samostudiem s ostatními vychovateli
materiální podmínky	kvalita prostoru, vybavení (nábytek, pomůcky, materiály pro tvořivou práci dětí), využívání prostor ŠD (venkovní prostory, tělocvičny)	pozorování, rozhovory
zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví	dostupnost prostředků první pomoci, kontakt na lékaře, praktické dovednosti všech vychovatelů při poskytování první pomoci	účast všech vychovatelů na školení BOZP

11. Struktura a obsah tematických celků zájmového vzdělávání, z nichž vycházejí jednotlivé činnosti

Vedoucí vychovatelka školní družiny v součinnosti s ostatními vychovateli vytvoří na začátku školního roku roční plán školní družiny, ve kterém jsou zaneseny hlavní aktivity pro následující šk. rok a témata k dalšímu rozpracování v rámci jednotlivých oddělení. Každá vychovatelka si vytváří na následující období svůj plán, který je rozšířením a individuálním zpracováním daných témat pro její oddělení. O týdenní skladbě činností informuje rodiče žáků svého oddělení prostřednictvím Školy Online. Roční plán je rozdělen na deset bloků a obsahuje společné projekty a akce školní družiny.

12 Závěr

12.1. Závěrečná ustanovení

Změny v ŠVP ŠD lze provádět na základě závěrů autoevaluace a evaluace školy nebo na základě návrhů pedagogických pracovníků školy a školské rady po ukončení školního roku.

12.2. Přílohy ŠVP ŠD

- Vnitřní řád školní družiny